

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ ัญบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

The Relationship Between Leadership and Power Operation of Schools
Administrators in Amphoe Thunyaburi under the Office of Pathumthani
Primary Educational Service Area 2

ชนิดาภา พันธุ์บุญมี

นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 2) ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนและ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอ ัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอนในอำเภอ ัญบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอ ัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน , การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

This research was to study. 1) the level of leadership of school administrators. 2) the level of power operation of school administrators and 3) the relationship between leadership of school administrators and power operation of school administrator Amphoe Thunyaburi under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2.

The samples used in this study were 196 administrators and teachers in Amphoe Thunyaburi in 2011. The research instruments used for collecting data were five level rating scale questionnaire. Mean, Standard Deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research revealed that 1) the level of leadership of school administrator and . 2) the level of power operation of school administrators were at a high level both of overalls and aspects and 3) the relationship between leadership of school administrators and the power operation of school administrators in Amphoe Thunyaburi under the office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2 were related at a high level with significant at .01 .

Keywords: leadership of school administrators, power operation of school administrators

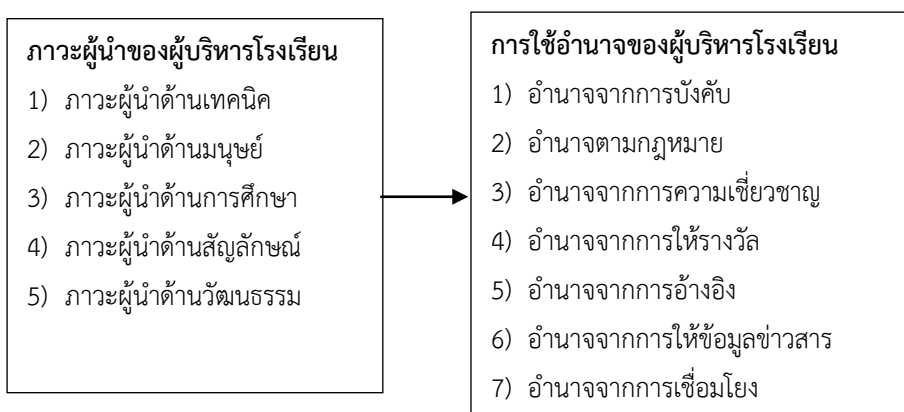
บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติและผู้ประสานกิจกรรมของสถานศึกษา มีหน้าที่อำนวยความสะดวกสนับสนุน ให้การปฏิบัติของบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปได้โดยสะดวก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548: 36) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์กรทางการศึกษา โดยผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน(วารุ เฟิงส์วส์, 2549: 60) จึงเป็นเหตุผลว่าในการกล่าวถึงอำนาจใน 2 ประการ คือ 1) อำนาจที่ผู้นำมีเหนือผู้ตาม 2) ผู้นำจะจูงใจผู้ตาม โดยใช้อำนาจอย่างไร นอกจากนี้ในการนิยามความหมายของภาวะผู้นำและอำนาจต่างก็ใช้คำว่าอิทธิพลในการนิยามเหมือนกัน คือ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการหรือ การกระทำของการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ส่วนอำนาจเป็นความสามารถที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เป็นหน่วยงานที่จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีเขตบริการการศึกษา 3 อำเภอ คือ อำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรีและอำเภอหนองเสือมีภารกิจสำคัญคือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับทุกคน แต่ในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบสภาพปัญหาระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ในด้านการควบคุมพฤติกรรมเกิดการต่อต้าน และความขัดแย้งบุคลากรในโรงเรียน มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยของข้าราชการครู ทั้งจากภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนโดยรอบส่งผลให้เกิดการโยกย้ายหรือดำเนินการตามวินัย ทำให้การจัดการศึกษาเกิดการชะงักไม่ต่อเนื่อง ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเสียหาย จากการนิเทศกำกับ ติดตามโดยคณะทำงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากผู้บริหารยังไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ตามอำนาจที่มีอยู่เนื่องจาก ภายในโรงเรียนมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานมานาน การเข้าไปเปลี่ยนแปลงปรับปรุงภายในปฏิบัติได้ค่อนข้างยาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2,2554) ผู้บริหารบางโรงเรียนใช้อำนาจในการบริหารสั่งการแล้วแต่ยังไม่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และในอีกส่วนหนึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องลงมือปฏิบัติงานเสียเองจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากผู้บริหารมีการใช้ภาวะผู้นำอยู่ในระดับใดผู้บริหารใช้อำนาจในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ จึงทำให้เกิดปัญหาลักษณะนี้ขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในอำเภอธัญบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร ในการปรับใช้ภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจให้เหมาะสม ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

ตามแนวความคิดของเซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni, 2001:99-115) หมายถึงกระบวนการที่ผู้บริหารก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน โดยจะแสดงออกด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการเกลี้ยกล่อม จูงใจและโน้มน้าวจิตใจ ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำ 5 ด้าน คือ

- 1) ภาวะผู้นำด้านเทคนิค(Technical Leadership) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารวางแผนจัดการบริหารโรงเรียน การจัดระบบทำงาน ประสานงาน และประเมินผล เพื่อให้โรงเรียนมีเครื่องมือปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพที่สุด
- 2) ภาวะผู้นำด้านมนุษย(Human Leadership)) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญการบริหารงานบุคคล บริหารจัดการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างเสียสละรับผิดชอบต่องาน รวมถึงกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าและความคิดสร้างสรรค์ทั้งต่อตนเอง และองค์กร
- 3) ภาวะผู้นำด้านการศึกษา(Educational Leadership) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารใช้ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และระบบบริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดการพัฒนาทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
- 4) ภาวะผู้นำด้านสัญลักษณ์(Symbolic Leadership) หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่บุคคลากรภายในโรงเรียน รวมถึงบุคคลอื่นมีความรู้สึก มีความศรัทธาและคาดหวังต่อผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร การมีวิสัยทัศน์ การส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันยกระดับคุณภาพของงาน อีกทั้งสร้างความผูกพันในองค์กร
- 5) ภาวะผู้นำด้านวัฒนธรรม(Cultural Leadership) หมายถึง เอกลักษณ์ของโรงเรียนที่ผู้บริหารกำหนดขึ้น เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน เชื่อและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทั้งค่านิยม ความเชื่อ วิถีทางในการทำงาน

การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน

การใช้อำนาจในการบริหารโรงเรียน หมายถึง การกระทำของผู้บริหารโรงเรียนหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้คนซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ผู้อำนวยการต้องการ แม้ว่าจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม การใช้อำนาจของผู้บริหารออกเป็น 7 ด้าน ตามแนวคิดของเฮร์และบลองชาร์ด(Hersey & Blanchard, 1993: 85) ดังนี้

- 1) อำนาจจากการบังคับ (Coercive Power) หมายถึง การแสดงสิทธิในการลงโทษ หรือการละเว้นที่จะให้รางวัลแก่ครูหรือบุคลากรที่ทำผิดจรรยาบรรณ หรือกฎระเบียบข้อบังคับด้วยความยุติธรรม
- 2) อำนาจตามกฎหมาย (Legitimate Power) หมายถึง การแสดงสิทธิที่ได้มาจากการครอบครองตำแหน่งในสถานศึกษาของผู้บริหาร จึงมีสิทธิที่จะมอบหมายงาน สั่งการครูและบุคลากรให้ปฏิบัติตามได้
- 3) อำนาจจากความเชี่ยวชาญ (Expert Power) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารที่ใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่มี อย่างชำนาญมาดำเนินการแก้ปัญหาและปฏิบัติงานต่าง ๆ จนเป็นผลสำเร็จได้อย่างดี และถ้าความสามารถที่มึนั้น ได้กระทำเพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาของครูและบุคลากร ก็จะเป็นการเพิ่มอำนาจเชี่ยวชาญมากขึ้น
- 4) อำนาจจากการให้รางวัล (Reward Power) หมายถึง การแสดงสิทธิในการควบคุมให้ผลตอบแทนต่าง ๆ ที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อครูและบุคลากร เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การอำนวยความสะดวกในการจัดหาสวัสดิการ การแสดงความยินดีในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น
- 5) อำนาจจากการอ้างอิง (Referent Power) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารที่มีบุคลิกลักษณะ การปฏิบัติตนที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ ทำให้ครูและบุคลากรยอมรับ และปฏิบัติงานให้ด้วยความเต็มใจ หรือถ้าเป็นขั้นสูงก็สามารถทำให้ครูและบุคลากรเปลี่ยนแปลง หรือเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีนั้นด้วย
- 6) อำนาจจากการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Power) หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำ แสวงหาติดตาม รักษา เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศกับครูและบุคลากรในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) อำนาจจากการเชื่อมโยง (Connection Power) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถติดต่อประสานกับครูผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชาผ่านญาติ หรือเพื่อนที่สนิทกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครูในเขตอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 11 โรงเรียน ประชากรทั้งหมด 398 คน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 , 2554:46) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำนวน 196 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน และวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ แบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 เป็นแบบให้เลือกตอบ 5 คำตอบ ส่วนแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 และ 3 เป็นมาตราวัดประเมินค่าแบบลิเคอร์ท กำหนดค่าของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลของงานวิจัย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 11 สถานศึกษา จำนวน 196 คน ในระยะเวลา 15 วัน ทั้งนี้มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ส่งคืนมารวม 196 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

- 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) มาแจกแจงความถี่เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
- 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ มาแปลความหมาย จำแนกออกเป็นรายด้าน จำแนกในภาพรวมและจำแนกแยกตามรายชื่อของแต่ละรายด้าน
- 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 3 เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ที่ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ มาแปลความหมาย จำแนกออกเป็นรายด้าน จำแนกในภาพรวมและจำแนกแยกตามรายชื่อของแต่ละรายด้าน
- 4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับที่จำแนกเป็นรายด้าน จำแนกในภาพรวม และ นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 3 เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ที่ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับที่จำแนกเป็นรายด้าน จำแนกในภาพรวม นำมาเข้าโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยใช้การทดสอบด้วยการหา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากนั้นนำไปบันทึกแล้ววิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงสรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและรายด้าน
2. ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและรายด้าน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ตามวัตถุประสงค์ซึ่งผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ภาวะผู้นำด้านสัญลักษณ์ ภาวะผู้นำด้านการศึกษา ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านวัฒนธรรม และภาวะผู้นำด้านมนุษย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเปลี่ยนแปลงการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีการตื่นตัวและให้ความสนใจมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อจัดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ในหลายๆด้าน มุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเริ่มจากการบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นในการบริหารจัดการศึกษาของทุกโรงเรียนจึงอยู่บนพื้นฐานหลักการเดียวกัน

2) การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำวางแผนปฏิบัติงาน รวมถึงใช้ความรู้ความสามารถทางการบริหารโรงเรียน อีกทั้งการเป็นวิทยากรในการอบรมอยู่เสมอ ส่งผลให้ครูและบุคลากรเกิดการยอมรับ และยินดีปฏิบัติงานสนองต่อนโยบายของผู้นำที่ใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญ ซึ่งนั้นก็ได้มาจากการพัฒนาองค์ความรู้ การศึกษา การอบรม ประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับ ชำนาญ ดิรัศมี (2544: 47) พบว่า การใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญมีผลการวิจัยในระดับมาก เช่นเดียวกับ ฮาลาร์ (Halar,2003) ที่ได้วิจัยมีผลปรากฏว่า ผู้หญิงให้ความสำคัญอย่างมากในการใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญ จึงสรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีความเชี่ยวชาญรอบด้านเป็นหลักจึงสามารถใช้อำนาจได้เต็มที่ตามศักยภาพ และที่สุดท้ายคือการใช้อำนาจจากการบังคับ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ในรายข้อ พบว่าผู้บริหารนำนักธุระเบียบของทางราชการมาใช้ในการปฏิบัติงาน และออกคำสั่งเพิ่มเติมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดนั้นอยู่ในระดับปานกลางนั้นก็เพราะว่าผู้นำสามารถพิจารณาความพร้อม ศักยภาพของบุคลากร โดยพิจารณาจากภาระงานขึ้นนั้นเป็นหลักจึงอาจทำให้ในทางปฏิบัติมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงสุด จากค่าเฉลี่ยรายข้อของการใช้อำนาจจากการบังคับอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกรายด้าน ผู้บริหารควรทำความเข้าใจ และระมัดระวังกว่าการใช้ อำนาจอื่นๆ เพราะหากใช้ไม่ถูกก็ไม่ต่างจากอาวุธที่มีอันตรายอย่างมหันต์อาจเป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น คอตเตอร์ (Kotter,1989)อ้างถึงในบัณฑิต แทนพิทักษ์(2540:81)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพร คมสัน(2543:84-86) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้อำนาจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ

จำสืบเอกวินัย ศรีสุคนธ์รัตน์ (2548:บทคัดย่อ) กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่ ยูคส์ และ ทาเบอร์ (Yukl & Taber 1987 : 63-64 อ้างถึงในภาพร คมสัน(2544:48) ให้ความเห็นว่ารูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างความมีประสิทธิภาพของผู้บังคับการใช้อำนาจว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีภาวะ ผู้นำจะไม่สามารถจูงใจวัฒนธรรมนั้น การได้ผ่านความเห็นชอบจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายจะเป็นการดีกว่าส่งผลให้ แนวทางการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วยความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการคนอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารได้อย่างหลากหลาย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อส่งเสริมให้การศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ใกล้เคียง เพื่อทราบความ สอดคล้องหรือความแตกต่าง
- 4) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาตนเองของผู้บริหาร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูง จาก ดร.พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา คอยให้ คำแนะนำ ตรวจสอบงาน ให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง ประธาน คณะกรรมการ ดร.กล้าหาญ ณ น่าน และ ดร.อนันต์ เตียวต้อย ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบ ร่วมพิจารณา ให้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา บ่มเพาะผู้วิจัยจนสามารถนำเอาหลักการมาประยุกต์ใช้ และอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- คุณวุฒิ คนฉลาด. 2540. ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 2 . ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชำนาญ ดิรัศมี. 2544. การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปทุมทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 .2554. ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2546. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ.
- Getzels and Guba.1957. Social Behavior and The Administrative Process: The Sixty-third Yearbook of The National Society for the Study of Education.The Social Review.
- Hersey,P.& K . H.Blanchard.1993 Management of Organizational Behavior : Utilizing Human Resources. New York: Prentice Hall.

Likert,Rensis.1961.New Patterns of Management.New York : McGraw – Hill.

. _____ .1970 . The Human Organization.(York : McGraw – Hill company,1967) 14 -24 .Resources.
5th ed. London : Prentice- Hall International.

Sergiovanni,T.J. 2001. The principal : A reflective practice perspectives. Boston, Mass: Allyn & Bacon.

Sergiovanni,T.J. & Starratt, R.J. (1988).Supervition : Human perspectives. 4th ed. New York : McGraw – Hill.

